

Poselství Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji ke Světovému dni turistiky 2017

Uveřejňujeme poselství Dikasteria pro službu integrálnímu lidskému rozvoji u příležitosti Světového dne turistiky, který se jako obvykle bude slavít 27. září, tentokrát na téma: „Udržitelná turistika – nástroj pro rozvoj“.

„Udržitelná turistika – nástroj pro rozvoj“

1. U příležitosti Světového dne turistiky, který se jako každý rok slaví 27. září, se církev připojuje k občanské společnosti s přesvědčením, že každá ryze lidská aktivita by měla nacházet své místo v srdci Kristových učedníků.¹

Nové Dikasterium pro službu integrálnímu lidskému rozvoji poprvé zveřejňuje toto poselství jako součást poslání, jež je mu vlastní.

Generální shromáždění OSN vyhlásilo rok 2017 „Mezinárodním rokem rozvoje udržitelné turistiky“. Světová organizace cestovního ruchu (*World Tourism Organization, UNWTO*) proto považovala za vhodné přijmout titul „Udržitelná turistika – nástroj pro rozvoj“ za motto Světového dne roku 2017.

2. Když hovoříme o turistice, máme na mysli velice důležitý jev nejen z důvodu množství lidí, kterých se týká (cestující i pracovníci), a četných dobrodiní, která může přinést (nejen ekonomických, ale i kulturních a společenských), ale i z důvodu různých rizik a nebezpečí, jež se v mnoha sférách mohou vyskytovat.

Podle poslední statistiky Světové organizace cestovního ruchu týkající se roku 2016 dosahuje počet mezinárodních turistických cest 1.235 milionů. Tento sektor představuje na světové úrovni 10 % hrubého domácího produktu (HDP) a 7 % celkového vývozu, přičemž jedno z jedenácti pracovních míst se nachází v oblasti turistického ruchu. Turistika tedy zaujímá důležité místo v ekonomikách jednotlivých států a v politikách usilujících o inkluzivní rozvoj a udržitelnost životního prostředí na globální úrovni.

3. Turistika může být důležitým nástrojem pro růst a pro boj proti chudobě. Podle sociální nauky církve se však skutečný rozvoj „*neomezuje na pouhý ekonomický růst*“. Aby byl rozvoj autentický, „*musí být vsutku integrální*“, to znamená „*zaměřený na růst každého člověka a na celého člověka*“, jak zdůrazňuje encyklika *Populorum progressio*.² Proto Pavel VI. v tomto ohledu zdůrazňoval potřebu prosazovat „*planetární humanismus*“, který zahrnuje hmotné i duchovní potřeby pro dozrání každého člověka v jeho důstojnosti.³ Dvacet let poté, v roce 1987, zavedla OSN pojem udržitelného rozvoje jako „*rozvoje uspokojujícího současné potřeby, aniž by ohrožoval možnosti budoucích generací pro uspokojování jejich potřeb*“.⁴ V pojmu „integrální“, pokud je spojen s výrazem „lidský rozvoj“, nachází církev myšlenku oné udržitelnosti, o níž hovoří Spojené národy a která obsahuje všechny aspekty života: sociální, ekonomický, politický, kulturní i duchovní; ty se stávají součástí jediného celku, jímž je lidská osoba.

¹ Druhý vatikánský koncil, pastorační konstituce *Gaudium et spes*, 7. prosince 1965, č. 1.

² Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 14.

³ Tamtéž, č. 42.

⁴ Světová komise pro životní prostředí a rozvoj, *Our Common Future* (text známý rovněž pod názvem *Brundtlandova zpráva*), 4. srpna 1987. Tuto komisi vytvořilo generální shromáždění Organizace spojených národů v roce 1983.

UNWTO aplikovala tyto myšlenky na podporu rozvoje „udržitelné turistiky“.⁵ To znamená, že turistika má být zodpovědná, a nikoli ničivá nebo škodlivá vůči životnímu prostředí i vůči prostředí společensko-kulturnímu, na které má vliv; zvláště ohleduplná má být vůči obyvatelstvu a jeho dědictví a má směřovat k obraně osobní důstojnosti a pracovních práv a v neposlední řadě má být pozorná vůči lidem nejvíce znevýhodněným a zranitelným. Čas prázdnin se totiž nemůže stát záminkou pro nezodpovědné chování nebo pro vykořisťování; je naopak vzácným obdobím, v němž každý může přidat další hodnotu k vlastnímu životu i k životu druhých. Udržitelný cestovní ruch je rovněž nástrojem pro rozvoj ekonomik poznamenaných těžkostmi, stane-li se prostředkem přinášejícím nové možnosti, a nikoli zdrojem problémů.

V rezoluci z roku 2017 Spojené národy uznávají, že udržitelná turistika je „*pozitivním nástrojem pro boj proti chudobě, pro ochranu životního prostředí, pro zlepšení kvality života a pro dosažení ekonomické soběstačnosti žen a mladých; stejně tak je samotná turistika příspěvkem ke třem dimenzím udržitelného rozvoje, zvláště v rozvojových zemích*“.⁶ V tomto smyslu se podporuje „ekologická“ udržitelnost, která pečuje o neměnnost ekologických systémů; dále udržitelnost „sociální“, která se rozvíjí v souladu s hostitelským společenstvím; a udržitelnost „ekonomická“, která podporuje inkusivní růst. V souvislosti s „Agendou 2030“ se letošní Mezinárodní rok nabízí jako možnost povzbudit vlády, aby prosazovaly vhodnou politiku, podnítit firmy tohoto odvětví, aby přijaly vhodné postupy, a zvyšovat povědomí spotřebitelů a místního obyvatelstva s tím, že se zdůrazní, jak integrální pojem turistiky může přispívat ke skutečnému udržitelnému rozvoji.

4. S vědomím toho, že „*celým svým bytím a konáním je církev povolána k tomu, aby se zasazovala o integrální rozvoj člověka ve světle evangelia*“⁷, chceme my křesťané přispívat k tomu, aby turistika napomáhala rozvoji národů, zejména těch nejvíce znevýhodňovaných. Proto předkládáme svoji úvahu. Uznáváme Boha jako stvořitele vesmíru a tvůrce všech lidí, který z nás činí navzájem bratry. Do centra stavíme lidskou osobu; uznáváme důstojnost každého a potřebu vztahů mezi lidmi; sdílíme princip společného osudu lidské rodiny a univerzální určení pozemských statků. Lidská bytost se proto nechová jako majitel, ale jako „*zodpovědný správce*“.⁸ Proto, že se vidíme jako bratři, chápeme „*princip dobročinnosti a logiku daru*“⁹ a svou povinnost solidarity, spravedlnosti a univerzální lásky.¹⁰

Nyní se ptáme: Jakým způsobem se mohou tyto principy při rozvoji turistiky stávat konkrétními? Jaké z toho vyplývají důsledky pro turisty, pro podnikatele, pro pracovníky, pro politiky a pro místní společenství? Tato úvaha zůstává otevřená. Zveme všechny zainteresované, aby se snažili o seriózní rozlišování a prosazovali opatření, která vycházejí z těchto úvah a jsou doprovázena postoji a změnami životního stylu tak, aby se nastoloval nový způsob vztahů s druhými.

Církev nabízí svůj příspěvek a uvádí do života iniciativy, jež skutečně staví turistiku do služby integrálního lidského rozvoje. Proto se hovoří o „*turistice s lidskou tváří*“, která je založena na projektech „*komunitní turistiky*“, „*turistiky kooperace*“ a „*solidární turistiky*“ a také v docenování velkého uměleckého dědictví, které je pravou a skutečnou „*cestou krásy*“.¹¹

⁵ Světová organizace cestovního ruchu, *Haagské prohlášení o turistice*, 10.–14. dubna 1989, princip III.

⁶ Organizace spojených národů, *Rezoluce A/RES/70/193* schválená generálním shromážděním 22. prosince 2015 [neoficiální překlad].

⁷ František, apoštolský list motu proprio *Humanam progressionem*, jímž se zřizuje Dikasterium pro službu integrálnímu lidskému rozvoji, 17. srpna 2016.

⁸ František, encyklika *Laudato si'*, 24. května 2015, č. 116.

⁹ Benedikt XVI., encyklika *Caritas in veritate*, 29. června 2009, č. 36.

¹⁰ Pavel VI., encyklika *Populorum progressio*, 26. března 1967, č. 44.

¹¹ Papež František, apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, 24. listopadu 2013, č. 167.

Při svém projevu ve Spojených národech papež František prohlásil: „*Společný dům všech lidí musí i nadále vyrůstat ze správného chápání univerzálního bratrství a z úcty k posvátnosti každého lidského života, každého muže a každé ženy ... Společný dům všech lidí se musí budovat i na pochopení určité posvátnosti stvořené přírody.*“¹² Kéž můžeme svou snahu žít ve světle těchto slov a těchto úmyslů!

Vatikán, 29. června 2017

Kardinál Peter Kodwo Appiah Turkson
Prefekt

¹² Papež František, *Projev na setkání členů generálního shromáždění Organizace spojených národů*, 25. září 2015.